

EXPO SCHOOT SNELLE

FRANS MASEREEL

IN DIALOG MET CAROLINE COOLEN, TOM LIEKENS & CAMILLE DUFOUR

09.09

BEGIJNHOFKERK ST.-TRUIDEN

30.10

VOORWOORD

Sinds het midden van de 20ste eeuw bouwde het Limburgse provinciebestuur een indrukwekkende collectie kunstwerken en siervoorwerpen uit. In de loop der jaren werd die alsmaar groter: tot meer dan 2000 stukken. Van eeuwenoud tot hedendaags. Sommige werken kregen een vaste plek in het provinciehuis; andere vonden een thuis bij instellingen, in gebouwen of in het provinciale depot.

Vanaf 2018 presenteert het provinciebestuur de kunstwerken ook in tijdelijke tentoonstellingen en dit dankzij de Afdeling Erfgoed – Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed (PCCE), dat erfgoed op een innovatieve manier aan de man weet te brengen en met zijn werking (inter)nationaal aanzien geniet.

De collectie is een indirecte manier om kunstenaars te ondersteunen en hun werk bij het grote publiek te introduceren. Dat verklaart voor een stuk haar enorme verscheidenheid. De kunstverzameling bestaat uit werk van Limburgse kunstenaars (van toen en nu), nobele onbekenden en jonge talenten. Daarnaast bevat ze kleinere werken van internationale grootheden en bijzondere schenkingen aan de provincie Limburg.

In 1972 lanceerde toenmalig gouverneur Louis Roppe een ambitieus plan: de Oude Stad in het Openluchtmuseum Bokrijk omtoveren tot een echte kunstenaarsstad. Verschillende kunstenaarslegaten kwamen er samen, ook dat van Frans Masereel. Zijn expo kreeg een plek in het statige herenhuis 'De Dry Mollen'.

Masereel is zonder twijfel één van de belangrijkste Belgische kunstenaars van de twintigste eeuw. Hij vindt met recht en reden internationale weerklank. Ik ben dan ook verheugd om vijftig jaar na zijn overlijden deze werken te exposeren in de Begijnhofkerk van Sint-Truiden. Hier gaan ze de interactie aan met de imposante historische muurschilderingen en de werken van hedendaagse kunstenaars.

Kunst zet van oudsher aan tot discussie. Tot verbazen. Tot dromen. En tot dialoog. Stuk voor stuk waarden die de provincie Limburg koestert en blijft uitdragen door ons erfgoed maximaal te ontsluiten.

VAN EERSTE SCHETS TOT DOORDACHT MEESTERWERK

Het provinciale collectiebeleid dateert van midden twintigste eeuw. Maar de artistieke ambities van het provinciebestuur waren al veel vroeger duidelijk.

Lang vóór het begin van de Eerste Wereldoorlog stelde het al enkele werken tentoon in het gouvernementsgebouw. In 1938 werd het Hasseltse Begijnhof aangekocht met één doel: de realisatie van een museum. Dat kreeg al vlug concrete invulling toen de stad Hasselt de kunstverzameling van het toenmalige stadsmuseum aan de provincie schonk. Het vormde de basis voor de huidige provinciale collectie. Toch was het wachten tot 1958 alvorens de deuren van een museale vleugel in het Begijnhof openzwaaiden.

ETS CETERA

Begin jaren 1960 won kunst steeds meer aan belang. Ook op bestuurlijk niveau. Het provinciebestuur richtte een afdeling Cultuur op. Het opzet: cultuur in Limburg stimuleren. Voor het eerst kregen kunstenaars financiële ondersteuning in de vorm van werkingsbudgetten en aankopen. Dankzij een structureel aankoopbeleid breidde de provinciale collectie stilaan verder uit. Om die kwalitatief en internationaal representatief te maken en tegelijk betaalbaar te houden, investeerde het provinciebestuur vooral in multiplicerbare kunst: etsen, zeefdrukken, tekeningen en foto's in beperkte oplage.

Bovendien maakten kunstenaars die toen in het Provinciaal Centrum voor Beeldende Kunsten (PCBK) exposeerden, vaak een grafisch werk voor de provinciale kunstcollectie. In 1972 lanceerde gouverneur Louis Roppe een ambitieus project. Hij verzamelde verschillende kunstenaarslegaten

Kunst in het gouvernementsgebouw (links) — De Masereeltentoonstelling in het Openluchtmuseum Bokrijk (rechts)

in het Openluchtmuseum Bokrijk, onder meer van Hans Orłowski, Joris Minne en ... Frans Masereel. Zijn doel: van de Oude Stad een echte kunstenaarsstad maken.

ONTSLUITING ALS SLEUTEL

In 1991 opende het nieuwe provinciehuis aan de Universiteitslaan. De architect integreerde heel wat kunstwerken in het moderne gebouw. Soms aangekocht, soms in (langdurige) bruikleen van de Vlaamse Gemeenschap. De volgende jaren ebde de voorkeur voor grafisch werk beetje bij beetje weg en groeide de collectie organisch voort, mede dankzij de vele schenkingen.

Sinds de transformatie van het PCBK tot Z33 in 2002, brengt het kunstencentrum actuele kunst en vormgeving samen in thematische projecten. Met de nieuwe invulling veranderde ook het collectiebeleid. Voortaan kocht men werken aan van zowel exposerende kunstenaars, jonge Limburgse talenten als gevestigde waarden. In 2006 werd de volledige collectie in kaart gebracht en later digitaal ontsloten via de erfgoeddatabase Erfgoedplus.be. Via het Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed volgde ook een doordacht depotbeleid en startten de voorbereidingen van een brede publieksontsluiting: de sleutel tot het Limburgse erfgoedbeleid.

UIT ANDER HOUD GESNEDEN

In het voorjaar van 2018 lanceerden **Herman Maes** (kunstenaar en curator) en **Marc Milissen** (vormgever, kunstenaar en curator) de eerste grote tentoonstelling met werken uit de provinciale kunstcollectie: 'Gekaderd'. De overzichtsexpo in de Begijnhofkerk van Sint-Truiden toonde maar liefst 180 objecten. Onder de noemer 'Framed' reisde een selectie door naar de residentie van de Belgische ambassadeur in Den Haag.

In april 2019 opende 'Gekaderd Maastricht' in het Gouvernement aan de Maas. Een symbolische plek gezien de aanleiding van de expo: de 180ste verjaardag van het Scheidingsverdrag tussen België en Nederland. Zeventien kunstenaars uit de periode 1960-2000 passeerden de revue, verrijkt met werk van internationale collega's die hen inspireerden.

Curatoren Marc Milissen en Herman Maes

MASEREEL ACTUEEL

Hoe kies je stukken uit een gevarieerde collectie van meer dan 2000 kunstvoorwerpen? Voor de drie expo's gingen honderden werken door de handen van de twee curatoren. Zo ontdekten ze de waarde van de verschillende kunstenaarslegaten in de collectie. Niet in het minst dat van Frans Masereel. Vijftig jaar na zijn dood staat zijn

Het kunstdepot in het provinciehuis

oeuvre nog pal overeind. Sterker nog: Masereels houtsneden zijn actueler dan ooit. Voldoende reden dus om zijn uitgebreide collectie in een actuele context te plaatsen. Hoe? Door zijn indrukwekkende prenten en artefacten enerzijds terug onder de aandacht te brengen en te 'markeren' in een omgeving waar je dat niet zou verwachten en anderzijds door zijn werken in dialoog te laten treden met drie hedendaagse kunstenaars die in hun werk ook houtsnede gebruiken en hierrond een eigen oeuvre uitbouwen.

DRIE MAAL DRIE

Caroline Coolen, Camille Dufour en Tom Liekens zijn geen traditionele grafische kunstenaars. In tegenstelling tot Frans Masereel negeren ze de oorspronkelijke functie van de drukkunst, namelijk de vermenigvuldiging van het beeld. Het gaat hen niet om de productie van meerdere edities, wél om de creatie van unieke werken. Zo komt het drietal tot nieuwe kunstvormen waarbij ze houtsnede met structuraafdrukken, collage, performance en installatiekunst combineren.

Kortom: een boeiende dialoog. Eentje van kunstwerken die meer dan een halve eeuw van elkaar verschillen. Een dialoog die zelfs nog dieper in de tijd afdaaft, door de unieke setting van de Truiense Begijnhofkerk. Unesco-werelderfgoed dankzij haar prachtige muur- en pijlerschilderingen met een sterk grafisch karakter. Het lijken bij momenten wel ingekleurde houtsneden. Ze geven de expo niet enkel een extra dimensie, maar dompelen haar ook onder in een derde tijdslaag.

WAAR DE MUREN (BOEKDELEN) SPREKEN

Sinds 2 december 1998 prijken dertien Vlaamse begijnhoven op de Unesco-lijst van cultureel en natuurlijk werelderfgoed. Zo ook het Sint-Agnesbegijnhof van St.-Truiden.

De Begijnhofkerk in laatromaanse en deels vroeggotische stijl is vooral bekend omwille van de 38 muur- en pijlerschilderingen. Deze veelzijdige en kleurrijke schilderijen behoren tot de belangrijkste van het land en dateren van begin veertiende tot eind zestiende eeuw. De afgebeelde taferelen zijn (letterlijk) stille getuigen van de middeleeuwse geloofsbeleving. Bovendien geven ze een boeiend overzicht van de verschillende schildertechnieken en stijlen.

MINIATUURKUNSTIC

De eerste schilderijen stammen uit 1300. Het gaat om de wijdingskruisen, de drie apostel-figures (tussen de koorvensters), de heilige Maria Magdalena met Vera Icoon (een afbeelding van het Ware Gelaat van Christus) en de erg gehavende Kroning van Maria (rechts en links van de kooringang). Ze zijn duidelijk geïnspireerd op de vroeggotische miniatuurkunst uit het Maasland, Frankrijk en Engeland. Het kleurenpalet is met rood, blauw, groen, wit en zwart eerder beperkt, maar uiterst zuiver.

BLOKBOEKEN EN PRENTEN

De muurschilderingen van begin zestiende eeuw tonen veelal gebeurtenissen uit het leven van Maria en andere vrouwelijke heiligen die de begijnen tot hun eenvoudige levenswijze inspireerden. Hier duikt plots een totaal andere kunsttechniek op: blokboeken en prenten op basis van houtsneden. De stijl is sober met een witte achtergrond en vlakke voorstellingen in krachtige en opvallend hoekige omtreklijnen. Ondanks het spaarzame gebruik van kostbare blauw- en groenpigmenten is het kleurenpalet al een stuk uitgebreider.

Muurschilderingen uit begin zestiende eeuw

De binnentaferelen hebben een lijst in de vorm van een gedrukte boog of ezelsrug. Tegelvloeren lopen steil op en rondbogige vensters zijn ingevuld met dwarsgeruit glas-in-lood. De heiligen staan meestal voor een brokaten eredoek.

Afbeeldingen van buitenomgevingen zijn voorzien van een sjablonenlijst uit twee zwarte boorden met rode decoratieve patronen. Lijnrecht afkomstig van de houtsneden. Al drukt ook de ruimte met haar lange en smalle pijlers een belangrijke stempel. Zo zijn de verhoudingen en opbouw van de schilderijen op de zijmuren (van o.a. de H. Hubertus en de H. Franciscus) veel evenwichtiger uitgewerkt.

KWALITEIT VERSUS KWANTITEIT

Geïnspireerd door de heiligenprentjes beelden de muurschilderingen van eind zestiende eeuw steeds meer mannelijke heiligen en devotieele taferelen af. In de Truiense Benedictijnenabdij werden dergelijke gravures in grote hoeveelheden geproduceerd. Helaas vaak ten koste van de kwaliteit. De laatste schilderijen getuigen dan ook lang niet van hetzelfde vakmanschap als die uit de voorgaande perioden.

LES JOIES (ET PEINES) DE LA VIE

Frans Masereel in zijn atelier in Nice in 1959

HUISJE, TUINTJE, OORLOG

Na een tekenopleiding aan de Gentse Academie voor Schone Kunsten reisde Masereel in 1909 naar Parijs. Daar leerde hij de elf jaar oudere Pauline Imhoff kennen. Ze trouwden en vestigden zich met Paule, het dochtertje van Imhoff, in de Franse hoofdstad. Na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog verzuilde ze in 1915 Parijs voor Genève. Masereel sloot er vriendschappen in pacifistische en humanistische kringen. Hij weigerde zich te melden bij het Belgische leger en zijn naam werd geschrapt uit het Gentse register. Het zou tot 1929 duren voor hij opnieuw naar België mocht reizen.

ROEM EN DOEM

Na de oorlog keerde de familie Masereel terug naar Parijs. In 1925 kocht ze een verblijfje in Équihaen, een vissersdorp aan de Opaalkust. Intussen maakte Masereel steeds meer naam als internationale kunstenaar, gerenommeerd om zijn houtsneden. Zijn succes vertaalde zich in expo's in verschillende landen, grote opdrachten en zelfs een verfilming van zijn werk. Maar na de nationaalsocialistische machtsovername in 1933 werd Masereels oeuvre geklasseerd tot 'ontaarde kunst' en verwijderd uit Duitse musea en boekhandels. Daarop ging hij aan de slag bij de Franse antinazistische propagandadienst en hielp hij Duitse emigranten in Parijs.

Frans Masereel zag op 3 juli 1889 het levenslicht in Blankenberge. Hij was de oudste van drie. Toen het gezin in 1894 naar Gent verhuisde, sloot hij de stad voorgoed in zijn hart.

Masereel zou zich voor altijd een echte Gentenaar voelen. Na het overlijden van vader François hertrouwde zijn moeder met gynaecoloog en vrijdenker Louis Lava. De jonge Masereel kreeg een halfzus en -broer en groeide op in een Frans-talig bourgeoisie milieu. Het maakte de confrontatie met armoede en sociale onrechtvaardigheid alleen maar groter.

Frans Masereel en Laure Malclès in 1964

GENTS GRAF

In 1940 moesten de Masereels op de vlucht. Te voet van Parijs naar Zuid-Frankrijk. Met een vals paspoort bleven ze er de rest van hun leven. De woning in Équihaen werd geplunderd en gesloopt. Vijftig jaar aan werk en archief gingen voorgoed verloren. Maar Masereel bleef zijn leven wijden aan de kunst, vanuit zijn atelier in Nice met zicht op de oude havenwijk. Nadat Pauline overleed, hertrouwde Masereel in 1969 met de Franse kunstenares Laure Malclès. Amper drie jaar later – op 3 januari 1972 – eindigde ook het leven van Masereel. De Gentenaar werd 82 en zag zijn laatste wens vervuld met een eeuwige rustplaats in 'zijn' geliefkoosde Oost-Vlaamse stad.

KUNSTZINNIGE DUIZENDPOOT

Zelfportret, houtsnede, 1957

Frans Masereel was een creatieve duizendpoot. Hij maakte tekeningen, aquarellen, schilderijen, theaterdecors en mozaïeken, maar bovenal houtsneden. De gravures sur bois noemde hij de meest 'eerlijke kunstvorm'.

Naast zijn wereldvermaarde beeldromans – voorlopers van de graphic novel – illustreerde Masereel literair werk van auteurs als Maurice Maeterlinck, Romain Rolland, Lev Tolstoj, Oscar Wilde, Carl Sternheim, Stijn Streuvels, Walt Whitman, Stefan Zweig en Herman Teirlinck.

CONTINUE DUALITEIT

In zijn beeldtaal was Masereel een maatschappijkritische observator. Hij registreerde de actuele evoluties met al hun vreugden en smarten. Daarnaast wordt zijn oeuvre gekenmerkt door een constante dualiteit: hij tekende grootsteden vol wolkenkrabbers en fabrieksschoorstenen, maar evengoed natuurtaferelen en naakte vrouwen. Hij vereeuwigde bitterheid, maar ook levensgenot.

GULLE WEDUWE

In 1976 gaf weduwe Laure Malclès (1911-1981) een selectie uit het omvangrijke werk van Frans Masereel in bruikleen aan de provincie Limburg voor een permanente expo in huis 'De Dry Mollen', één van de historische gebouwen van de Oude Stad in het Openluchtmuseum Bokrijk. In 1980, een jaar voor haar dood, zette ze dat om in een officieel legaat. Zo voegde ze een belangrijk deel van Masereels oeuvre toe aan de provinciale kunstcollectie. Het gaat om hout- en lino'sneden, geïllustreerde boeken, tekeningen, aquarellen en schilderijen, maar evengoed meubilair en werkmateriaal uit Masereels atelier.

FOCUS OP FRANS

De vijftigste verjaardag van Masereels overlijden is het gepaste moment om zijn collectie opnieuw naar het grote publiek te brengen. Dat gebeurt met een thematische en tegelijk hedendaagse presentatie van zijn houtsneden en persoonlijke spullen. De thematische indeling is geïnspireerd op diegene die in de expo in het Openluchtmuseum Bokrijk gehanteerd werd:

- **Leven van Frans Masereel**

- **Reizen**

- **Oorlog en geweld**

- **Arbeid en zijn dwang**

- **Liefde en levensvreugde**

- **Heersers**

MASEREELS WIJZE VAN WERKEN

Voor elke houtsnede startte Masereel steeds met een schets of tekening, zwartwit, op een stuk papier die hij vervolgens met hulp van een kleine spiegel overzette op een houtblok – in spiegelbeeld. Nadien sneed hij met de houtblok op zijn knieën de blank gebleven gedeelten weg van het blok. Hij gebruikte hiervoor kleine beitels en gutsen. In deze fase wijzigde Masereel vaak nog de afbeelding. Zo ontstond een houten drukvorm met het niet-weggesneden gedeelte als drukvlak. In een drukkerij, waar Masereel het werk vaak zelf uitvoerde, werd het drukvlak bedekt met inkt en drukte hij de afbeelding op papier.

HOUTBLOKKEN

Algemeen zijn houtblokken doorgaans 'instrumenten' om de houtsnede te maken. Ze zijn relatief fragiel en laten slechts een beperkte oplage toe. Industrieel drukwerk maakt daarom gebruik van galvano's: replica's van het houtblok gemaakt uit koper of zink. Die gaan langer mee. Vanaf 1900 vervangen fotografische reproductieprocedures geleidelijk de oude illustratie- en druktechnieken. De houtsnede, ets, gravure en andere oude technieken blijven gelukkig wel als kunstvorm bestaan.

CAROLINE COOLEN

In het werk van **Caroline Coolen** (°1975, Bree) staat één woord centraal: samenbrengen. Sculpturaal assembleert ze verschillende materialen tot beelden; grafisch trekt ze voluit de kaart van de collagetechniek. Daarin lijmt ze verknipte houtsneden samen tot unieke muurgrote werken op papier.

“ Die methode geeft me de vrijheid om een werk gaandeweg te componeren, los van een vooropgesteld idee of beeld. De houtsnede geeft me bovendien een andere schriftuur dan die van mijn eigen tekenhand. Dankzij het hergebruik krijg ik de kans om ongedwongen te experimenteren én variëren met kleuren en tonen. Ik werk altijd in overlappende lagen. Bij elke nieuwe laag wint het stuk aan diepgang en betekenis.

MOTIEF VOOR EEN MASTERPIECE

Caroline liet zich inspireren door de rijke geschiedenis, volkscultuur en ongerepte natuur van Oost-Europa. Tijdens haar vele reizen door het gebied werd ze er telkens weer gefascineerd door het alledaagse leven vol tradities en typische gebruiken. Dat leidde in 2022 tot het werk ‘Arslan’.

“ Op een tocht door Oost-Turkije ontdekte ik een geweven tapijt met de beeltenis van een leeuw. Het vreemde en zeldzame motief trok me zo sterk aan dat ik meteen op zoek ging naar het dorp waar ambachtslieden het tapijt ooit vervaardigden. Wat bleek? Het leeuwmotief was al lang niet meer in productie, maar de patronen bestonden nog steeds. De technische tekeningen werden het vertrekpunt voor Arslan. De gelaagdheid van de verschillende drukgangen staat symbool voor de gelaagdheid van grenzen. Want onder elke grens gaan oudere grenzen en beschavingen schuil.

Arslan, houtsnede op papier, kunstcollectie Vlaams Parlement, 2022

DE DISTEL ONTRAFELD

Een terugkerend motief in Coolens oeuvre is dat van een distel.

“ Ik neig constant naar de rafelranden van de wereld. De distel hoort daar onlosmakelijk thuis. Het is een plant met zoveel symboliek. Bij ons vaak ongewenst en daardoor massaal bestreden. Ze tiert welig op braakliggende terreinen en bij verlaten gebouwen. Door haar doornen stond ze ook symbool voor het lijden en het offer van Christus. Op schilderijen van Noord-Europese oude meesters zoals Lucas Cranach groeide ze aan de voet van het kruis. Binnen de christelijke traditie betekent de distel dus weinig goeds. Tegelijk is het ook een helende plant die in vroegere tijden vaak in één adem genoemd werd met hekselij. De Russische naam voor distel betekent letterlijk ‘de duivel verdoemen’. Het verdrijven van onzuivere krachten. Kortom: genezen!

TOM LIEKENS

Een fascinatie voor de manier waarop de mens al eeuwenlang fauna en flora voorstelt op schilderijen, in sprookjes en in films: dát is de basis voor het monumentale werk van **Tom Liekens** (°1977, Bonheiden).

“ Onze weergave van planten en dieren is onrealistisch en artificieel. Net als de wereld van dierentuinen, natuurhistorische musea, curiositeitenkabinetten, jachtkamers en tropische plantenkasten. Het nabootsen en daarmee gelijktijdig ontkennen van de natuur komt voort uit nieuwsgierigheid en fascinatie. Maar tegelijkertijd is het ook een vertoon van dominantie. Dat conflict tussen natuur en beeldcultuur is de rode draad doorheen zowel mijn schilderijen als collages uit houtsneden, gravures en structuraafdrukken.

CONGO KAMER

Met ‘Anatomie Clastique’ uit 2019 verwijst Liekens naar de 19de-eeuwse Franse dokter Louis Auzoux die anatomische modellen ontwierp in papier-maché. En in ‘The Congo Room’ uit 2014 kijken we binnen in een exotisch interieur vol Afrikaanse jachttrofeeën, maskers, figuren, wapens en muziekinstrumenten. Een ‘misplaatste’ huid van een Aziatische tijger en zebra-vellen bekleeden de vloer en fauteuils.

“ Het amalgaam collectibles komt niet voort uit de verwondering of kennisdrang van de imaginair bewoner, maar simpelweg uit zijn persoonlijk verlangen om zich belangrijk te voelen.

TIKI, collage van houtsnede en monotype op doek, 2016

JUNGLE FEVER

Toen Amerikaanse soldaten na de Tweede Wereldoorlog uit de strijdgebieden in de Stille Oceaan terugkeerden, werden Hawaï en andere Polynesische eilanden populaire vakantiebestemmingen. Tegelijk overspoelde de tiki-gekte de Verenigde Staten. In onder meer California en Florida rezen namaakparadijzen met hotels, restaurants en nachtclubs in kitscherige tropenstijl als paddenstoelen uit de grond.

“ Het doek ‘Tiki’ uit 2016 is een weergave van zo’n surrogaatwalhalla. Zowel de architectuur als de inrichting zijn een vreemde mix van modernisme uit de jaren vijftig met een primitieve en etnische stijl: where The Jetsons meet The Flintstones! Mensen gingen ernaartoe voor een vluchtige beleving van geluk en avontuur. Ze brachten de jungle fever in huis door middel van tiki-geïnspireerde interieurs en decoratie. Zelfs Elvis Presley voegde een tropische mancave toe aan Graceland. The Jungle Room uit 2014 verbeeldt die excentrieke kamer. Inclusief ingebouwde rotswaterval, groen shag-tapijt, varens en gelakte houten meubelen. Tropische versieringen die herinneren aan een vervlogen luxetrend en vandaag vooral gelden als dwaas en over the top.

CAMILLE DUFOUR

Ze ontwikkelde een geheel eigen werkwijze door installatie en performance te combineren met monumentale houtsneden.

Camille Dufour (°1991, Bergen) ziet haar kunst als catharsis.

“ Met mijn werk wil ik verdriet, angst en medelijden bij de toeschouwer opwekken. Krachtige emoties die een zuivering van al die gevoelens teweegbrengen.

VEERTIG TINTEN ZWART

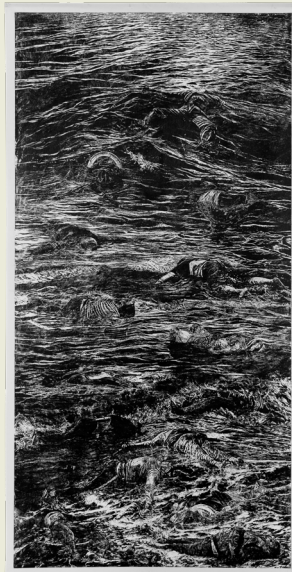
Dufours bedreigende houtsneden tonen vaak een gewelddadige en apocalyptische wereld. Tijdens performances drukt ze handmatig veertig dezelfde houtsneden af op papier.

“ Ik inkt elke uitgesneden plank slechts één keer in en maak vervolgens afdrucken tot de inkt volledig opgebruikt is. De eerste prints zijn nog donker en leesbaar, maar gaandeweg vervaagt het beeld en wordt het op het einde haast onzichtbaar. Het maakproces is steevast een fysieke uitputtingsslag. Een symbolische manier om het kwaad van de mensheid uit te wissen.

KLEURRIJKE HERINNERING

Diezelfde aanpak lag dit jaar aan de basis van 'Eaux Anonymes'. Dufour drukte een houtgravure ter grootte van een grafsteen herhaaldelijk af met dezelfde inkt waardoor het beeld langzaam verdwijnt en onleesbaar wordt.

“ De houtsnede toont een zee waaruit lichamen tevoorschijn komen: een zeemansgraf. 'Eaux Anonymes' is een eerbetoon aan de duizenden verdronken vluchtelingen wiens lichamen nooit teruggevonden werden. De lange performance was een soort begrafenisritueel. Ik plette bloemblaadjes op de achterkant van de doeken. Het wissen van het graveerde motief is een rouw-

Eaux Anonymes, xylogravure (houtsnede), 2022

proces. Terwijl de inkt aan de voorkant geleidelijk vervaagt, vormen de pigmenten van de geplette bloemen een gekleurd beeld op de achterkant. Als blijvende herinnering aan de onzichtbare overledenen. De grafstenen in de Begijnhofkerk zetten mijn boodschap kracht bij en resoneren met het werk.

PRIMEUR

HET HUIS VAN HERMAN TEIRLINCK TOONT UNIEK MASEREELBOEK

Frans Masereel was geboeid door de toneelstukken van auteur en vriend Herman Teirlinck (1879 – 1967). In 1940 liet Masereel vijf toneelstukken van Teirlinck inbinden in één boek: 'Tooneel'. Hij illustreerde het met een veertigtal houtsneden, tekeningen en aquarellen én schonk dit unieke kunstwerk aan zijn vriend.

Het uitzonderlijke en nooit eerder getoonde kunstobject is vandaag nog altijd familiebezit. Speciaal voor Het huis van Herman Teirlinck creëerde diens achterkleinzoon én curator Herman Maes een expo rond dit speciale boek. Daarin wordt ook Masereels werk uit de kunstcollectie van de provincie Limburg getoond: één aquarel, vier schilderijen en drie houtsneden.

De duotentoonstelling loopt
van **3 september 2022** tot
8 januari 2023.

Het huis van Herman Teirlinck
Uwenberg 14, 1650 Beersel

Open op weekend-
en vakantiedagen **11 U. – 17 U.**

---

www.huisvanhermanteirlinck.be

In het kader van dit jubileumjaar presenteren het **Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed** en **Het huis van Herman Teirlinck** ook een inhoudelijk randprogramma.

Meer weten?

Check alle details op www.pcce.be

Titelpagina van 'Tooneel', privécollectie, 1940

EXPO SCHOUT SINNEDE

BEGIJNHOFKERK SINT-AGNES

BEGIJNHOF Z/N, 3800 SINT-TRUIDEN

De deputatie van de provincie Limburg

Jos Lantmeeters, gouverneur-voorzitter
Inge Moors – Bert Lambrechts
Igor Philtjens en Tom Vandeput, gedeputeerden
Wim Schoepen, provinciegriffier

Realisatie en coördinatie

Provincie Limburg
Afdeling Erfgoed – Provinciaal Centrum
voor Cultureel Erfgoed

Redactie, inhoud en concept

Peter Bloemen – Sandro Claes – Caroline
Coolen – Camille Dufour – Tom Liekens
Herman Maes – Marc Milissen – Betty Simon
Jeanne Vauterin – Zinnig

Vormgeving

Lex & Turner

Beeldmateriaal uit

Camille Dufour – Caroline Coolen – Collectie
Amsab-ISG – Collectie PCCE (Hubert Blanckart,
Eddy Daniels, Luc Daelemans, Nick Hannes,
Provinciale kunstcollectie, Robin Reynders, Tonny
Schouteden) – Peter Cox – Lucas Leffler
Tom Liekens – Privécollectie Roger en Mariette
Vander Linden

Audiovisueel materiaal uit

Amsab-ISG – Camille Dufour
Frans Masereel Centrum – VRT

V.U. Sandro Claes, Provincie Limburg – Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt